

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษา เรื่อง “การส่งเสริมและคุ้มครองผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเหตุผลการตัดสินใจผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทย สภาพการทำงาน ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ และแนวทางการส่งเสริมและคุ้มครองแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 60 คน แรงงานหญิงที่เป็นเจ้าของธุรกิจ กลุ่มหมอนวดแผนไทยที่ให้บริการตามบ้าน พนักงานนวดในศูนย์ฯ กลุ่มละ 20 คน ประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปคอมพิวเตอร์ SPSS นอกจากนี้ ผู้ศึกษายังใช้วิธีสังเกตและสัมภาษณ์เพิ่มเติมเพื่อให้ได้ข้อเชิงผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย

1.1 กลุ่มเจ้าของกิจการ อายุเฉลี่ย 38-47 ปี เป็นหม้าย/หย่า ร้อยละ 50.0 จบการศึกษามากที่สุดในระดับ ปวช. หรือ ม.6 ร้อยละ 40.0 ภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดนนทบุรี มากที่สุดร้อยละ 20.0 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน ร้อยละ 40.0 ส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่บ้านเช่า/เช่าที่ ร้อยละ 60.0 มีรายได้จากการทำงาน 10,000-12,000 บาท ร้อยละ 35.0 ก่อนจะทำงานนวดมีอาชีพเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด ร้อยละ 15.8

1.2 กลุ่มหมอนวดบริการตามบ้าน อายุเฉลี่ย 48-57 ปี สมรสแล้ว ร้อยละ 25.0 จบการศึกษามากที่สุดต่ำกว่า ป.4 และระดับ ป.4 ร้อยละ 20.0 ภูมิลำเนาเดิมส่วนใหญ่อยู่ในจังหวัด กรุงเทพมหานคร ฉะเชิงเทรา นครสวรรค์ และแพร่ ร้อยละ 10.0 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คนและ 4-6 คน ร้อยละ 50.0 พักอาศัยโดยการเช่าบ้าน/เช่าที่มากที่สุด ร้อยละ 10.0 มีรายได้จากการทำงาน 4,000-6,000 บาท ร้อยละ 45.0 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไปมากที่สุด ร้อยละ 61.5

1.3 กลุ่มพนักงานนวดในศูนย์ฯ อายุเฉลี่ย 38-47 ปี เป็นหม้ายและหย่า ร้อยละ 35.0 จบการศึกษามากที่สุดระดับ ป.4 ร้อยละ 40.0 ภูมิลำเนาเดิมเป็นคนจังหวัด กรุงเทพมหานครมากที่สุด ร้อยละ 20.0 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 1-3 คน ร้อยละ 65.0 พักอาศัยอยู่กับญาติมากที่สุด ร้อยละ 35.0 มีรายได้จากการทำงาน 4,000-6,000 บาทและ 7,000-9,000 บาท ร้อยละ 50.0 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 53.8

2. เหตุผลที่ตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทย

- กลุ่มเจ้าของธุรกิจ เลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทยด้วยเหตุผลที่ว่าเป็นอาชีพอิสระ ไม่ต้องมีนายจ้างมากที่สุด ร้อยละ 85.0
- หมอนวดแผนไทยตามบ้าน เลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทยเพราะว่าเป็นอาชีพอิสระ ไม่ต้องมีนายจ้าง และเป็นอาชีพที่ไม่ต้องลงทุนเป็นต้นทุนมากที่สุด ร้อยละ 85.0
- พนักงานนวดในศูนย์ฯ เลือกประกอบอาชีพนวดแผนไทยมากที่สุด เพราะว่าเป็นอาชีพที่ทำได้ยาวนาน ไม่เกี่ยงในเรื่องอายุ ร้อยละ 85.0

3. สภาพการทำงานของแรงงานหญิงที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย

- กลุ่มเจ้าของกิจการ ไม่มีหุ้นส่วนในร้าน ร้อยละ 55.0 ดำเนินธุรกิจตั้งแต่ 1- 3 ปี ที่ตั้งของร้านส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในห้างพันธุ์ทิพย์ งามวงศ์วาน ร้อยละ 65.0 พนักงานในร้านนวดได้มาโดยการรับสมัคร ร้อยละ 70.0 พนักงานในร้านมากที่สุดมี 3 คน ร้อยละ 70.0 ทำงานมากที่สุดเฉลี่ยวันละ 9 ชั่วโมง ร้อยละ 83.3 เริ่มทำงานตั้งแต่ 11.00-20.00 น. ร้อยละ 80.0 หากเลือกได้ต้องการนวดลูกค้าผู้หญิงมากที่สุด ร้อยละ 75.0
- หมอนวดแผนไทยให้บริการตามบ้าน ทำงานเฉลี่ยวันละ 4 ชั่วโมง ร้อยละ 80.0 เวลาทำงานไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความต้องการของลูกค้า ต้องการนวดลูกค้าเพศหญิง ร้อยละ 70.0 มีวันหยุด ร้อยละ 55.0 คน ซึ่งหยุดตามความต้องการของตนเอง ร้อยละ 68.0 ลูกค้าประจำมากที่สุด 6 คน ร้อยละ 80.0 ลูกค้าโทรศัพท์นัดล่วงหน้า ร้อยละ 95.0 ในแต่ละเดือนมีลูกค้าเข้ารับบริการ ร้อยละ 80.0
- แรงงานหญิงที่เป็นพนักงานนวดที่ศูนย์ฯ ทำงานมากที่สุดวันละ 8 ชั่วโมง ส่วนใหญ่ต้องการนวดลูกค้าผู้หญิง ร้อยละ 75.0 ลูกค้าโทรศัพท์มานัดล่วงหน้า ร้อยละ 80.0

ไม่รับนวนนอกสถานที่มากที่สุด ร้อยละ 60.0 ไม่เคยได้รับอุบัติเหตุจากการทำงาน ร้อยละ 95.0
อุบัติเหตุที่เกิดจากการทำงานข้อมือชั้น ข้อเท้าชั้น ร้อยละ 75.0

4. ปัญหาและความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพนวดแผนไทย

ปัญหาในภาพรวมของผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทย

1. ผู้ที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย ถูกมองว่าเป็นอาชีพที่มีการขายบริการแอบแฝง (15 คน)
2. ผู้ที่เข้าสู่อาชีพไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณของการเป็นหมอนวดแผนไทยที่ดี (56 คน)
3. ผู้ที่เข้าสู่อาชีพส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ทำให้ถูกหลอกลวงได้ง่าย (50 คน)
4. ลูกจ้างไม่มีความจริงใจกับนายจ้าง นายจ้างหวังแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว (45 คน)
5. ไม่มีการจัดสวัสดิการที่ดี ตามกฎหมายคุ้มครองแรงงาน (60 คน)
6. ผู้เข้าสู่อาชีพนวดแผนไทยบางคนไม่รับผิดชอบในหน้าที่ (35 คน)
7. ขาดเงินทุนหมุนเวียน (30 คน)
8. รายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายที่ต้องรับผิดชอบ (42 คน)

ความต้องการในภาพรวมของผู้ประกอบอาชีพนวดแผนไทย

1. หน่วยงานของรัฐ จัดสรรเจ้าหน้าที่หรือพนักงานตรวจแรงงานเข้ามาดูแลอย่างเข้มงวด (60 คน)
2. นายจ้างและลูกจ้างพูดคุยข้อตกลงกัน โดยมีพยานรู้เห็น (25 คน)
3. ต้องการให้ดำเนินคดีต่อนายจ้าง หรือลูกจ้างที่สร้างความเสื่อมเสียต่ออาชีพ (35 คน)
4. ให้มีเงินกู้ฉุกเฉิน หรือธนาคารให้กู้เสียดอกเบี้ยต่ำ (60 คน)
5. ออกใบอนุญาตการจัดตั้งสถานประกอบการ และออกบัตรประจำตัวผู้ที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย (60 คน)
6. ให้รัฐจัดทำบัตรประกันสังคม เพื่อใช้ในการรักษาพยาบาล (60 คน)

ปัญหาเฉพาะกลุ่ม

เจ้าของกิจการ

1. ความสามัคคีของพนักงานนวดในร้าน (17 คน)
2. ค่าเช่าร้าน (13 คน)
3. พนักงานนวดขาดงานโดยไม่แจ้งล่วงหน้า (15 คน)
4. พนักงานปฏิบัติตัวไม่เหมาะสม เวลานวดลูกค้า เช่น การพูด และลักษณะท่าทางในการนวด เป็นต้น (5 คน)

5. พนักงานนวดขาดจรรยาบรรณการเป็นพนักงานนวดที่ดี (16 คน)

หมอนวดให้บริการตามบ้าน

1. ฤดูฝน (16 คน)
2. ลูกค้าไม่โทรศัพท์เลื่อนนัดล่วงหน้า (18 คน)
3. ถูกโกงค่าตอบแทน (3 คน)
4. อุปกรณ์นวดไม่ครบและสถานที่นวดไม่อำนวย (11 คน)
5. ลูกค้าไม่เข้าใจลักษณะการรักษาโรคที่ถูกต้อง (8 คน)

พนักงานนวดในศูนย์ฯ

1. ศูนย์ฯ ขาดการประชาสัมพันธ์ที่ดี (15 คน)
2. พนักงานนวดไม่สามัคคีกัน (10 คน)
3. ไม่ได้รับสิทธิการให้บริการประกันสังคมเพื่อรักษาพยาบาล (20 คน)

ความต้องการเฉพาะกลุ่ม

เจ้าของกิจการ

1. หน่วยงานที่สอนหรืออบรมเน้นจรรยาบรรณของวิชาชีพนวดแผนไทย (19 คน)
2. ใบอนุญาตประกอบกิจการที่ถูกกฎหมาย และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย (15 คน)
3. ค่าเช่าร้านราคาไม่แพง (15 คน)

หมอนวดให้บริการตามบ้าน

1. ออกบัตรประจำตัวผู้จบหลักสูตรการนวดแผนไทย (20 คน)
2. ลูกค้าเข้าใจว่าการนวดต้องค่อย ๆ รักษา ไม่ใช่หายขาดภายในครั้งเดียว (13 คน)
3. ลูกค้าแจ้งบุคคลภายในบ้านให้ทราบ (12 คน)
4. ลูกค้าโทรศัพท์แจ้งล่วงหน้าหากต้องการเลื่อนนัด (15 คน)
5. ไปทำงานในต่างประเทศ (16 คน)

พนักงานนวดในศูนย์ ฯ

1. เข้ากองทุนประกันสังคมเพื่อใช้รักษาพยาบาล (20 คน)
2. เงินกู้ฉุกเฉิน (17 คน)
3. สอนการนวดแขนงใหม่ ๆ (10 คน)
4. ไปทำงานนวดแผนไทยในต่างประเทศ (12 คน)

5. แนวทางการส่งเสริมและการคุ้มครองผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทย

การส่งเสริมในภาพรวมของผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทย (จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทย)

1. ให้ประชาชนในต่างจังหวัดที่สนใจ ได้ฝึกและเรียนรู้การนวดแผนไทยที่ถูกต้องวิธี (15 คน)
2. รณรงค์ให้ผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทยรักและหวงแหนอาชีพนวด มิใช่เป็นเพียงอาชีพที่สร้างรายได้ แต่เป็นอาชีพที่มีคุณค่าต่อสังคม (60 คน)
3. ให้มีการสอนทักษะการนวดแบบใหม่ ๆ (32 คน)
4. ส่งเสริมโดยบรรจุการเรียนการสอนนวดแผนไทยให้กับเด็กนักเรียนที่สนใจ ในวิชาเลือกเสรี หรือวิชาพื้นฐานอาชีพ (28 คน)

การคุ้มครองในภาพรวมของผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทย

1. สิทธิผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทยควรได้รับ เช่น ค่าแรงที่กฎหมายกำหนด สวัสดิการตามพระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน (60 คน)

2. ใช้สิทธิบัตรประกันสังคมของผู้ที่มีงานทำ (60 คน)

3. จดลิขสิทธิ์ของการนวดแผนไทยไว้สำหรับคนไทยเท่านั้น (35 คน)

แนวการส่งเสริมกลุ่มเจ้าของกิจการ

1. ฝีมือหรือทักษะการนวดแขนงใหม่ ๆ (17 คน)
2. อบรมวิชาชีพนวดให้กับคนที่ว่างงานหรือคนจน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย (6 คน)
3. ให้คนรุ่นลูกศึกษาขั้นตอนการนวดที่ถูกต้อง (5 คน)
4. พัฒนาเนื้อหาการนวดแบบใหม่ที่เหมาะกับยุคปัจจุบัน (5 คน)
5. อาชีพนวดแผนไทยเป็นที่รู้จักของต่างประเทศ (20 คน)

แนวการส่งเสริมกลุ่มหมอนวดบริการตามบ้าน

1. การนวดแขนงใหม่ ๆ เช่น การนวดน้ำมัน นวดสปา นวดรักษาโรค (18 คน)
2. ปรับปรุงหลักสูตรนวดแผนไทยที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน (20 คน)
3. เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้คนทั่วโลกได้รู้จักการนวดอย่างแพร่หลาย (8 คน)

แนวการส่งเสริมพนักงานศูนย์ฯ

1. การนวดแขนงใหม่ ๆ เช่น การนวดจับเส้น การนวดแก้อาการ และการนวดแบบใช้สมุนไพร เป็นต้น (18 คน)
2. จัดการเรียนและแนะแนวข้อสอบเพื่อยกระดับฝีมือแรงงาน (5 คน)
3. ด้านเวชกรรมและเภสัชกรรม (5 คน)

แนวการคุ้มครองเจ้าของกิจการ

1. การเข้ากองทุนประกันสังคมเพื่อรักษาพยาบาล (20 คน)
2. การจัดตั้งสถานประกอบการที่มีเจ้าหน้าที่มาดูแล (15 คน)

แนวการคุ้มครองหมอนวดให้บริการตามบ้าน

1. ความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการเดินทาง (5 คน)
2. ออกกฎหมายให้มีการขึ้นทะเบียนพนักงานนวดแผนไทย (18 คน)

แนวการคุ้มครองพนักงานนวดในศูนย์ฯ

1. การใช้สิทธิบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้าที่สามารถใช้ได้ทุกจังหวัด (6 คน)
2. จัดส่งเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาดูแลมิให้กระทำความผิดบริการแอบแฝง (8 คน)
3. ค่าแรงขั้นต่ำตามกฎหมาย (4 คน)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในภาพรวม

1. ผู้ประกอบการควรจัดตั้งกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพนวดแผนไทยของแต่ละจังหวัด เพื่อให้เกิดการรวมตัวส่งข่าวสารในอาชีพ และขอคำปรึกษาหารือ การติดต่อขอความช่วยเหลือ เมื่อได้รับความไม่เป็นธรรมในเรื่องต่าง ๆ

2. บุคคลที่ต้องการไปทำงานต่างประเทศควรติดต่อกับสำนักงานจัดหางานของรัฐ และไม่หลงเชื่อบุคคลที่รู้จัก ตลอดจนศึกษาหรือสอบถามรายละเอียดของสถานที่ที่ตัดสินใจจะไปทำงาน ณ สำนักงานจัดหางานทุกจังหวัด
3. รัฐควรออกกฎหมายหรือพระราชบัญญัติ คุ้มครองดูแลตลอดถึงการจดทะเบียนเป็นพนักงานนวดแผนไทยที่ถูกต้องของผู้ที่จะประกอบอาชีพนวดแผนไทย
4. กระทรวงแรงงานควรจัดให้มีพนักงานตรวจแรงงานเข้าดูแลและตรวจสอบธุรกิจที่ประกอบการนวดทุกแผนไทยประเภท
5. หน่วยงานของรัฐควรจัดสรรเงินทุนให้บุคคลที่ประสงค์จะกู้เงินไปประกอบอาชีพ โดยคิดดอกเบี้ยอัตราต่ำ และให้ผ่อนชำระระยะยาว และยืดหยุ่นตามภาวะเศรษฐกิจผ่านระบบธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร
6. ผู้ที่ประกอบอาชีพนวดแผนไทย ควรช่วยกันสอดส่องดูแลและช่วยเป็นหูเป็นตาเพื่อมิให้เกิดการประกอบอาชีพที่แอบแฝง หากมีเหตุการณ์ผิดปกติควรแจ้งให้หน่วยงานของรัฐทราบ

ข้อเสนอแนะต่อเจ้าของธุรกิจ

1. ก่อนรับพนักงานเข้ามาทำงานที่ร้านควรตรวจสอบประวัติให้ละเอียดเพื่อป้องกันปัญหาอันสืบเนื่องมาจากการทำงานหรือการใช้ชีวิตของผู้สมัครงาน
2. จัดทำสัญญาจ้างกับลูกจ้างเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อป้องกันปัญหาเกี่ยวกับการจ้างงานน้อยกว่าที่ตกลงกันล่วงหน้า จ่ายค่าจ้างล่าช้า หรือปัญหาเกี่ยวกับสิทธิสวัสดิการของลูกจ้างตามกฎหมายแรงงาน
3. ควรจัดตั้งเครือข่ายของผู้ประกอบอาชีพเดียวกัน เพื่อแลกเปลี่ยนแนวการทำงานหรือจัดสวัสดิการร่วมกัน ซึ่งช่วยลดต้นทุนของการจัดสวัสดิการของสถานประกอบการลงได้
4. ควรจัดปฐมนิเทศพนักงานนวดแผนไทยในให้ร้านทราบ กฎระเบียบ ข้อบังคับอย่างชัดเจนเพื่อความเข้าใจร่วมกัน
5. ควรศึกษารูปแบบการเข้าเป็นสมาชิกของประกันสังคม เพื่อให้พนักงานสามารถเข้าร่วมกองทุนประกันสังคม ตามสิทธิในฐานะผู้มีงานทำได้
6. ควรส่งเสริมให้พนักงานในร้านไปสอบวัดระดับฝีมือแรงงาน เพื่อที่จะได้มีทักษะฝีมือที่สูงขึ้น
7. ควรศึกษาระบบการจ่ายภาษีในรูปแบบต่าง ๆ ก่อนจะจัดตั้งสถานประกอบการ

ข้อเสนอแนะต่อหมอนวดแผนไทยที่ให้บริการตามบ้าน

1. ควรแจ้งเวลาที่แน่นอนให้บุคคลในครอบครัวของลูกค้าทราบเมื่อต้องไปนวดลูกค้า เพื่อป้องกันการถูกล่วงละเมิดร่างกายหรือโกงค่าแรง
2. ควรศึกษาเส้นทางจากลูกค้าก่อนไปนวดที่บ้านลูกค้า เพื่อป้องกันการหลงทางหรือเสียเวลาเดินทาง
3. ควรปฏิเสธลูกค้าหากต้องไปนวดในสถานที่เปลี่ยว เนื่องจากต้องเดินทางกลับคนเดียว
4. ควรแต่งกายให้เหมาะสมหรือรัดกุมตลอดถึงวางตัวให้เหมาะสมเมื่อต้องนวดลูกค้า เพศชาย เช่น ท่าทางการนวด และการพูดจารับลูกค้า เป็นต้น

ข้อเสนอแนะต่อพนักงานนวดในศูนย์ฯ

1. ไม่ควรพูดคุยขำสัพริษะลูกค้าในขณะที่ทำงาน เนื่องจากเป็นการเสียมารยาท และไม่ให้เกิดิณทรลูกค้า
2. ควรปฏิบัติตามกฎระเบียบที่ศูนย์ฯ วางไว้ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย
3. ทำบัญชีค่าใช้จ่ายในแต่ละวัน เพื่อป้องกันการใช้เงินเกิน หรือซื้อสิ่งที่ไม่มีความจำเป็น
4. ไม่ควรหลงเชื่อการโฆษณาสินค้าที่นำมาขาย เพราะจะทำให้สิ้นเปลืองเงินโดยใช่เหตุ
5. ควรไปสอบปรับระดับฝีมือหรือเรียนเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนวดแบบใหม่ ๆ เนื่องจากบางครั้งหากขาดทักษะฝีมือทำให้ลูกค้าไม่กลับมาใช้บริการ